

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Kiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yehoshu'a

Shelomoh ben Yitshak

Fyorda, 5565 [1804/1805]

כב

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9618

וועלכס ער צו געבן , איהרן פארפאהרן
גשוואהרן האטע , זיא נאמן עם איין ,
אונד כועצטן זיך דארין . (מד) דער
עוויגע שאפטע איהנן אויך רוהע , פאן
אללען וייטן אומהער , וויא ער איהרן
עלטרן צוגשוואהרן ; קיינר פאן איהן
דען פיינרן האטע בשטאנד פאר איהנן ;
אללע גאב דער עוויגע אין איהרע
גוואלט . (מה) ניכטס בליב אויס ,
פאן אללעם דעם גוטן , דאז דער עוויגע
דעם הויזע ישהאל'ס פרהייסן האטע ,
אללעס טראף איין .

כב (א) דאמאלס לים יהושע

ראוכן , גד , אונד דען האלכן
שטאם מנשה פאר זיך רופן , (ב) אונד
שפראך צו איהנן : איהר האבט נון
גהאלטן , וואס אייך משה דער דיהנר
דעם עוויגן בפאהלן האטע האבט אויך
מיר גהארבט , אין אללעם , וואס איך
אייך אויפטרוג ; (ג) איהר פרליסט
אירע ברודר ניכט , דיזע לאנגע
צייט , ביז אויף דען דייטיגן טאג ,
ווארט זארגפעלטיג אין בעאכאכטונג
דעם גכאטס דעם עוויגן איירס גאט'ס ;
(ד) נון האט דער עוויגע אייער גאט ,
אירן ברודרן רוהע גשאפט , וויא ער
איהנן פרשפראכן האט ; קעהרט נונ
מעהר אום , אונד ציהט נאך אירן
צעלטן , אין דאז לאנד איירס אייגענ
טומס , וועלכס אייך משה , דער
דיהנר דעם עוויגן יענוייטס דעם ירדנס
געגעבן . (ה) נעמט אייך אבר זעהר
אין אכט , צו האנדעלן נאך דעם
גזעטצע

הירדן : (ה) רקי שמרנו מאד

נשבע ליהת לאבותם וירשוה
וישבו בה : (מד) וינה יהודה
להם מסביב ככל אשר נשבע
לאבותם ולא עמד איש
בפניהם מכל איביהם את כל
איביהם נתן יהודה בידם :
(מה) לא נפל דבר מכל הדבר
הטוב אשר דבר יהוה אל בית
ישראל הכל בא :

כב (א) אז יקרא יהושע

לראובני ולגדי ולחצי
מטה מנשה : (ב) ויאמר אליהם
אתם שמרתם את כל אשר
צוה אתכם משה עבד יהוה
ותשמעו בקולי לכל אשר
צויתי אתכם : (ג) לא עזבתם
את אחיכם זה ימים רבים עד
היום הוה ושמרתם את
משמרת מצות יהוה אליהם :
(ד) ועתה הניח יהוה אליהם
לאחיהם כאשר דבר להם
ועתה פנו ולכו לכם לאהליכם
אל ארץ אחותכם אשר נתן
לכם משה עבד יהוה בעבר
לעשות את המצוה ואת

התורה

##

כב
(ח)
פומבין
עם כ
וגו'
כב

גועטצע , אונד דער לעהרע , וועלכע אייך משה , דער דיהנר דעם עוויגן , פֿאָרגטראַגען ; דען עוויגן אייערן גאט צו ליבן , אין אללן זיינן וועגן צו וואַנדלן , זיינע גבאָטע צו האַלטן , איהם אַנז הענגן , איהם דיהנן , מיט גאַנצעם הערצן , אונד גאַנצער זעלע .

(ו) הירוויף גאָב איהנן יהושע דען ועגן . ענטלים זיא , אונד זיא ריווטן נאָך איהרן זעלטן . (ז) דער איינן העלפֿטע דעם שטאַמם מנשה , דאָטע אַלזאָ משה איהר אַנטייל אין בשן גגעבן , דער אנדרן העלפֿטע אַכר גאָב עפֿ יהושע , אונטר איהרן ברירן , און דער אַבענדווייטע דעם ירדנ'ס . אַלס יהושע איהנן נאָך רוזיע צו געהן ער לויבט דאָטע ; (ח) שפראַך ער אויך צו איהנן : איהר געהט נון מיט פֿילעם פֿרמעגן צו אייערן זעלטן צוריק , מיט זעהר פֿילם פֿיהע , זילבר , גאָלד , קופֿפֿר אונד אייזן , אונד מיט זעהר פֿילן קליידרן , זאָ טיילט דען דיאָ בייטע אייערר פֿיינדע , מיט אייערן ברירן . (ט) נון טרענטן זיך דיאָ זעהנע ראובן , גד , אונד דער האַלבע שטאַם

ההורה אשר צוה אתכם משה עבד יהוה לאהבה את יהוה אלהיכם וללכת בכל דרכיו ולשמר מצותיו ולדבקה בו ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם : (ו) ויברכם יהושע וישלחם וילכו אל אהליהם : (ז) ולחציו שבט המנשה נתן משה בבשן ולחציו נתן יהושע עם אחיהם מעבר הירדן ימה וגם כי שלחם יהושע אל אהליהם ויברכם : (ח) ויאמר אליהם לאמר בנכסים רבים שובו אל אהליכם ובמקנה רב מאד בכסף ובזהב ובנחשת ובברזל ובשלמות הרבה מאד חלקו שלל איביכם עם אחיכם : (ט) וישבו וילכו בני ראובן ובני גד וחציו שבט המנשה

באור

רש"י מאח

כב (א) אז , אחרי ירשם את הארץ וישבם בה . (ז) ולחציו שבט האנשה , אע"פ שכבר נשמע זאת מאשר קדם , כאמ' כאן בכלל אחר פרט . וגם , דבק עם ויאמר אליהם בפפוק' , ושעורו : וגם אמר להם , כי שלחם עם אחיכם , שנשאלו לחסות הערים עם הכנשים

כב (ו) וגם כי שלחם יהושע . לחציו שבט מכסה כאשר שלח את בני ראובן וגד : (ח) עם אחיכם . בני ראובן ובני גד ויש פותרין עם אחיכם שנשאלו לשמור את הערים עם הכנשים והטף ולא עברו את הירדן עם החלוצים

מכלל יו פי

כב (ח) בנכסים רבים , הל' שון הוה ידוע בדברי רז"ל , והוא כולל כל דבר קרקע ומטלטלים כלם , וגם הבהמות כי כן אמרו במשנה המקריש נכסיו

און 111 קאנצאן

מאת בני ישראל משלה אשר
 בארץ כנען ללכת אל-ארץ
 הגלעד אל-ארץ אחוזם אשר
 נאחזו-בה על-פי יהוה ביד-
 משה : (י) ויבאו אל גלילות
 הירדן אשר בארץ כנען ויבנו
 בני-ראובן ובני-גד וחצי שבט
 המנשה שם מזבח על-הירדן
 מזבח גדול למראה :
 (יא) וישמעו בני-ישראל לאמר
 הנה-בנו בני-ראובן ובני-גד
 וחצי שבט המנשה את-המזבח
 אל-מול ארץ כנען אל-גלילות
 הירדן אל-עבר בני ישראל :
 (יב) וישמעו בני ישראל ויקהלו
 רשי כל

שטאם מנשה , פאן דען איבריגן קינדרן
 ישראל'ס , אונד רייזטן אב פאן שלה
 אים לאנדע כנען , אום אין דאן לאנד
 גלעד צוריק צו געהן , אין דאן לאנד
 איהרס אייגנטומס נעמליך , וועלכס
 זיא אין בויץ גנאמן , אויף בפעהל דעס
 עוויגן , דורך משה . (י) אלס זיא
 אין דער געגנד ביים ירדן , אים לאנדע
 כנען אנקאמן , בויעטן זיך היר דיא
 זעהנעראובנ'ס , גר'ס אונד דער האלבע
 שטאם מנשה , אייגן אלטאר אס ירדן ,
 אייגן גראסן אלטאר , צוואר בלאס צור
 שווא . (יא) דיוס ערפוהרן דיא קינדר
 ישראל'ס , מאן זאגטע נעסליך : זיהע !
 דיא זעהנעראובנ'ס , גר'ס אונד דער
 האלבע שטאם מנשה , האבן אייגן
 אלטאר אויפגבויעט אים אנגויכטע דעס
 לאנדס כנען , אין דער געגענד דעס
 ירדנ'ס , אן דעס אופר דער קינדר
 ישראל'ס . (יב) אלס גון דיא קינדר
 ישראל ריועס הערטן , פרוזאמלטע זיך
 באור דיא

הגשים וטף נגד הקעים עליהם * (י) אשר
 בארץ כנען , בנו המזבח בארץ כנען , בעבר
 הירדן ימה , והעד אל עבר בני ישראל כפסוק
 הנא , גם אס טמאה ארץ אחוזתכם , לעד (להלן י"ח) . ולא כמו שפסוק קצת שכתבו בעבר
 הירדן מזרחה , ודוחקים לפרש ויבנו הסכמו לבנות * וראייתם נשא כקל לפני רוח , ולא אחריו *
 מזבח גדול למראה , לא יתכן לומר שנסמך למראה אל גדול , כי אז יהיה התואר הזה אחד
 במינו , לא כמז' כמוהו בכל המקרא , להגביל תואר גדול ולומר עיר גדולה למראה , לא ודאי לא
 כיון בזה הפלגת גדלו כי אז דרך הכתוב לכתוב גדול מאוד , גם טעם המפסיק שבמלת גדול
 יתנגד א סמיכתו אל למראה , כי היה ראוי להעמיד הטפסה תחת מזבח , ולכתב המאמר
 בזה : מזבח גדול למראה * לכן כראה שהכוונה כאן להעיד על הבונים שלא עשו במרד ובמעל ,
 כ"א * תב'ית' בנינם היה להיות להם לעד , כמו שהתנבאו אח"כ * וכ"ד האנרנדא *
 וטעם למראה , למראה עינים למען הזכיר כל רואיו כי גם להם חלק בה' . ועל פי הכוונה
 הזאת תרגמתי . (יא) אל עבר בני ישראל , על עבר אשר לבני ישראל , על שפת הירדן
 ימה , ואל כמו על . (יב) לעלות עליהם , הסכימו לעלות , אס לא ייטיבו את אשר
 שחתו

הגשים וטף נגד הקעים עליהם * (י) אשר
 בארץ כנען , בנו המזבח בארץ כנען , בעבר
 הירדן ימה , והעד אל עבר בני ישראל כפסוק
 הנא , גם אס טמאה ארץ אחוזתכם , לעד (להלן י"ח) . ולא כמו שפסוק קצת שכתבו בעבר
 הירדן מזרחה , ודוחקים לפרש ויבנו הסכמו לבנות * וראייתם נשא כקל לפני רוח , ולא אחריו *
 מזבח גדול למראה , לא יתכן לומר שנסמך למראה אל גדול , כי אז יהיה התואר הזה אחד
 במינו , לא כמז' כמוהו בכל המקרא , להגביל תואר גדול ולומר עיר גדולה למראה , לא ודאי לא
 כיון בזה הפלגת גדלו כי אז דרך הכתוב לכתוב גדול מאוד , גם טעם המפסיק שבמלת גדול
 יתנגד א סמיכתו אל למראה , כי היה ראוי להעמיד הטפסה תחת מזבח , ולכתב המאמר
 בזה : מזבח גדול למראה * לכן כראה שהכוונה כאן להעיד על הבונים שלא עשו במרד ובמעל ,
 כ"א * תב'ית' בנינם היה להיות להם לעד , כמו שהתנבאו אח"כ * וכ"ד האנרנדא *
 וטעם למראה , למראה עינים למען הזכיר כל רואיו כי גם להם חלק בה' . ועל פי הכוונה
 הזאת תרגמתי . (יא) אל עבר בני ישראל , על עבר אשר לבני ישראל , על שפת הירדן
 ימה , ואל כמו על . (יב) לעלות עליהם , הסכימו לעלות , אס לא ייטיבו את אשר
 שחתו

מ כ ל ל י ו פ י

נכסיו והיתה בהם בהמה ראויה ליקרב ע"ג המזבח וכו' : (יא) אל גלילות
 גבול או במו מחוץ , או מדינה : (יב) לצבא , כמו בעבא , כמו וישבו ארצו
 לארץ

כָּל-עֵדוּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל שְׁלֵחַ
 לְעִלּוֹת עֲלֵיהֶם לְצַבָּא :
 (יג) וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-
 בְּנֵי-רְאוּבֵן וְאֶל-בְּנֵי-גַד וְאֶל-
 חֲצִי שִׁבְט־מְנַשֶּׁה אֶל-אֶרֶץ
 הַגִּלְעָד אֶת-פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר
 הַכֹּהֵן : (יד) וַעֲשֶׂרָה נְשָׂאִים
 עִמּוֹ נְשִׂיא אֶחָד נְשִׂיא אֶחָד לְכִית
 אָב לְכָל מְטוֹת יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ
 רֹאשׁ בֵּית-אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאֵלֵי
 יִשְׂרָאֵל : (טו) וַיָּבֹאוּ אֶל-בְּנֵי-
 רְאוּבֵן וְאֶל-בְּנֵי-גַד וְאֶל-חֲצִי
 שִׁבְט־מְנַשֶּׁה אֶל-אֶרֶץ הַגִּלְעָד
 וַיְדַבְּרוּ אֲתָם לֵאמֹר :
 (טז) כֹּה אָמְרוּ כָּל-עֵדוּת יְהוָה
 מִה־הַמַּעַל הוּזָה אֲשֶׁר מַעַלְתֶּם
 בְּאֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאֲחֵרֵי
 יְהוָה בְּכַנּוּתְכֶם לָכֶם מִזִּבְחַ
 לַמִּרְדְּכָם הַיּוֹם בִּירְהוּזָה :
 (יז) הִמָּעַט-לָנוּ אֶת-עֵזוֹן פְּעוֹר
 אֲשֶׁר לֹא-הִטְהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם וַיְהִי הַנֶּגֶף בְּעֵדוּת

דיא גאנצע גמיינע נאך שלה , (אונד
 בשלאם) ווידר זיא צו פעלדע צו ציהן .
 (יג) זיא שיקטן דאָהער נאך דעם לאַנדע
 גלעד אן דיא זעהנע ראובנ'ס , אונד
 גד'ס , אונד אן דען האַלבן שטאַם
 מנשה , דען פריסטר פנחס , זאָהן
 אלעזר'ס . (יד) אונד צעהן פֿירשטן
 מיט איהם , יע איינן פֿאַמיליענפֿירשטן
 אויס יעדס שטאַמע אין ישראל , וועלכע
 אללע הייפטר איהרר פֿאַמיליען , אונד
 דער גאנצן נאציאָן ווארן .

(טו) דינע ריווטן , צו דען זעהנע
 ראובנ'ס אונד גד'ס , אונד דעם האַלבן
 שטאַמע מנשה , אין דאָז לאַנד גלעד ,
 אונד רעדטן מיט איהנן וויא פֿאַלגט .

(טז) דיא גאנצע גמיינע דעם עוויגן
 לעסט אייך זאָגן וואו איזט דאָז פֿיר
 איינע טרייאלאַזיגקייט , דיא איהר
 געגן דען גאָט ישראל'ס בגעהט ? אייך
 זאָ פֿאַן גאָט אָב צו ווענדן , אייך איינן
 אלטאַר צו בויען , אום פֿאַם עוויגן אָב
 צופֿאַללן . (יז) האַבן וויר צו וועניג ,
 אן דיא זינדע וועגן פעור , פֿאַר דער
 וויר אונס ביז יעצט נאך ניכט גרייניגט ,
 וועלכע איין שטערבן אונטר דער גמיינע
 דעם עוויגן פֿראורזאָכט האַטע .

(יח) דאָס איהר נון אויך איצט פֿאַם
 עוויגן

אֲשֶׁר לֹא-הִטְהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם וַיְהִי הַנֶּגֶף בְּעֵדוּת
 יְהוָה : (יח) וְאַתֶּם תָּשׁבוּ הַיּוֹם
 מֵאֲחֵרֵי

ב א ו ר

כילא היה לעלות עליו עולה או זבח , כי אס
 למראה בלבד . (יד) ואיש ראש בית אבותם ,
 כל איש מהעשרה היה בשבטו ראש בית אב
 והמה היו הראשים ואלפי ישראל . (יז ק)
 ח א (יט) אם

שחתי . ולתכלית זאת שלקו אליהם , לדעת
 את אשר בלבבם . שכיבו באו לגלגל הותרו
 הבמות , באו לשילה נאמרו , ע"כ שבנו ישראל
 את בנין המזבח למרד ולמעל בה' , עד אידעו

עוויגן ווייבן וואָללט ? וואָס ווירד'ס
ווערן ? איהר ווערדט איצט דעם עוויגן
אַבטריניג , אונד אין צוקונפֿט , צירנט
ער איבך דיא גאנצע גמיינע ישראל'ס .
(יט) מאַג זיין דאס אייך אייער צוגפֿאלנס
לאנד אונריין דינקט , (ווייל קיין גאָט
גווייהטראַרט דרין איזט) זאָקאָמט דען
דזעריכר , אין דאו לאַנד , וועלכס
גאט אייגן איזט , וואָרין דיא וואָהנונג
דעם עוויגן שטעהט , אונד בועצט אייך
אונטר אונס ; נור פֿאַללט פֿאַם
עוויגן ניכט אב , אונד רייסט אייך אויך
פֿאַן אונס ניכט אב , דאדורך , דאס
איהר איינן אלטאר בויעט , אויסער
דעם אלטאר דעם עוויגן אונדרס נאָטס .
(כ) זעהט ! עכן , זאָהן זרח'ס האַט
פֿאַם פֿרכאַנטן גוטע וואָס פֿראונטרייט ,
אונד גאָטעס צאָרן טראַף דיא גאנצע
גמיינע ישראל'ס ; ער וואר נור איינר ,
אונד ביסטע ניכט איין , פֿיר זיין פֿרגעהן .
(כא) דא אנטוואָרטטען דיא זעהנע
דאובנ'ס , גר'ס , אונד דער האלבע
שטאם מנשה , אונד רעדטן מיט דען
הויפטון ישראל'ס : (כב) דער גאָט

באור אללער

(יט) אם טמאה ארץ אחותכם , פירוש , אם
טמאה בעיניכם לפי שאין המשכן שם , עברו
לכם וגו' מרד"ק . ואותנו אלתמרודו , כמו
ובנו כן פי' רש"י ורד"ק (כ) והוא איש אקר ,
בענו , כי על כל עדת ישראל הי' קנף . (כב) אלהים , פירש"י ורד"ק אל כל אלהים , כי

מכיל יופי
לארץ , לפניכם לחרב , הרגתי לפצעי : (יט) ואותנו , בא את במקום בית
השמוש כמו ובנו , וכן והתחלקו אותה כמו בה : (כ) מעל מעל , הראשון
שהוא חציו קמץ הוא פועל עבר , ובא מלעיל מפני סמיכתו לשם , שהוא
מלעיל , והשני שהוא בלו פתיח ומלעיל הוא שם , ור' יהודה כתב כי הראשון
מלרע , ולא מצאנוהו אנהנו כן בספרים המדוייקים : לא גוע , לבד , ומענינו
הבין חסרוננו , וכמוהו לא אחת ולא שתיים , לא פעם אחד לכרה ולא שנים
לכרם : (כב) אל אלהים , במן מלך מלכים , ואלהים הם המלאכים ,
והוא

מאחרי יהוה והיה אתם תמרדו
היום ביהוה ומחר אל כל עדת
ישראל יקנף : (יט) ואך אם
טמאה ארץ אחותכם עברו
לכם אל ארץ אחות יהוה אשר
שכן שם משכן יהוה והאחוזו
בתוכנו וביהוה אל תמרדו
ואותנו אל תמרדו בכנתכם
לכם מזבח מבלעדי מזבח יהוה
אלהינו : (כ) הלוא עכן בן זרח
מעל מעל בחרם ועל כל עדת
ישראל היה קנף והוא איש אחד
לא גוע בעינו : (כא) ויענו בני
ראובן וכניזגד וחציו שבט
המנשה וידברו את ראשי אלפי
ישראל : (כב) אל אלהים יהוה

אל

רשי

המשכן בשילה : (יט) אם טמאה ארץ אחותכם .
שלא נחר סקכ"ה להשירות נכ שכינתו : ולאותנו
אל תמרדו . כמו ובנו אל תמרדו : (כב) אל
אלהים
כל שכן אתם . לא גוע בענו , לא נוע לבדו
אלהים

מכיל יופי
לארץ , לפניכם לחרב , הרגתי לפצעי : (יט) ואותנו , בא את במקום בית
השמוש כמו ובנו , וכן והתחלקו אותה כמו בה : (כ) מעל מעל , הראשון
שהוא חציו קמץ הוא פועל עבר , ובא מלעיל מפני סמיכתו לשם , שהוא
מלעיל , והשני שהוא בלו פתיח ומלעיל הוא שם , ור' יהודה כתב כי הראשון
מלרע , ולא מצאנוהו אנהנו כן בספרים המדוייקים : לא גוע , לבד , ומענינו
הבין חסרוננו , וכמוהו לא אחת ולא שתיים , לא פעם אחד לכרה ולא שנים
לכרם : (כב) אל אלהים , במן מלך מלכים , ואלהים הם המלאכים ,
והוא

והוא

אל
ל
בענו
שכי
(כ)
חכס
שחד
שילה
פיני
(הוא

יהושע כב

תרגום אשכנזי נח

אללער געטר, דער עוויגע — ער,
 דער עוויגע, גאט אללער געטר, ווייס
 (אונזרע אבויכט, אונד אויך ישראל
 זאלל'ס ערפאהרן. ווען אכפאלל, ווען
 אונטרייע געגן דען עוויגן אונזרע אבויכט
 וואר — א, זא זייא פאן נון אן אונז
 ביישטאנד ניכט! (כג) ווען, איינן
 אלטאר צו בויען, אום פאם עוויגן צו
 וויילן, אדר דארויף גאנץ אונד מעהל
 אפער צו ברינגן, פריידענאפפער צו
 פרייכטן, זא מאג דער עוויגע עם
 אהנדן — (כד) ניין, אירגענד איינע
 בזארגנים וואר'ס, דארום וויר דיועס
 גטאהן; וויר דאכטען נעמליך, איז
 דער פאלגע קענטן אייערע נאכקאמן
 צו דען אונזרן שפרעכן: „וואס האכט
 „איהר פיר אנשפרוך אויף דען עוויגן,
 „דען גאט ישראל'ס? (כה) דאער,
 „צווישן אונס אונד אייך, זעהנע ראובנס,
 „אונד גר'ס דען ירדן צור גרענצע
 „געצט; איהר האכט קיינן אנטויל
 „אן דען עוויגן. „אויף זאלכע ווייע,
 קענטן אייערע נאכקאמן, דיא אונזרן
 פרהינדן, דעם עוויגן עהרפורכט צו
 בצייגן. (כו) דא זאגטן וויר; לאסט
 אונס דינס פרהיטן, אונד איינן אלטאר
 בויען! ניכט עטווא פיר גאנץ אונד
 שלאכט

באור

הוא יתבך אל האלהים ואדוני האדונים
 והכפל לחוק הדבר. הוא ידע, את אשר
 בלבביו, וגם ישראל ידע כי לא במרד ובמעל
 עשינו. אל תושיענו, נגד הש"י. (כג) לשוב
 מאחרי ה', ולעבוד עליו אלהים אחרים.
 ואם להעלות, אף לא להקריב עליו לאלהינו
 כשכנו, אין דבר כ"א מדאג' וגו'. (כו) נעשה
 כח

מכלל יופי

והוא יתבך אל האלהים כו' : (כד) מחר יאמרו, אינו בקרוב אחר היום
 שהוא

הב

אלהים יהוה הוא ידע וישר
 הוא ידע אם במרד ואם במעל
 ביהוה אל הושיענו היום הזה:
 (כג) לבנות לנו מזבח לשוב
 מאחרי יהוה ואם להעלות עליו
 עולה ומנחה ואם לעשות עליו
 זבחי שלמים יהוה הוא יבקש:
 (כד) ואם לא מדאגה מדבר
 עשינו את זאת לאמר מחר
 יאמרו בניכם לבנינו לאמר מה
 לכם וליהוה אלהי ישראל:
 (כה) וגבול נתן יהוה בינינו
 ובניכם בני ראובן ובני גד את
 הירדן אין לכם חלק ביהוה
 והשביתנו בניכם את בנינו
 לבלתי ירא את יהוה:
 (כו) וגאמר נעשה נא לנו
 לבנות את המזבח לא לעולה
 ולא

רשי

אלהים ה' . אל כל האלהים הוא ה' הודיע כי
 לא במרד וגומר וכשכל לומר שני פעמים אהים
 בעולם הזה ובעולם הבא : אל תושיענו . כלפי
 שכינה אמרו : (כג) הוא יבקש . יסרע ממנו :
 (כד) מדאגה מדבר . מחמת דאגת יראת דבר
 חרפה עשינו כמו שמפרש סן יאמרו בניכם
 מחר לחרף את בנינו כשילכו להקריב במזבח
 שילה שמא יאמרו מה לכם ולה' והלא גבול נתן
 בינינו ובניכם את הירדן זו דאגתו ועשינו כל
 דאגה

שלא־כִּטְאֶפֶר , (כו) נִיין , ער זאלל בלאַס אלס צייגניס ליהנן , צווישן אונז אונד אייך , אונד אונזרע נאכקאמן , דאס וויר דען דינסט דעס עוויגן פֿרֿי־ריכטן קענען , פֿאַר וינים אנגויכטע , (דאס הייסט , אין וויינר וואָהנונג) מיט אונזרן גאנץ־שלאכט־אונד פֿרייד־אַפֿפֿרן ; דאס אייערע זעהנע דאן ניכט צו אונזרן זאגן קענען : איהר האבט קיינן אנטויל אן דען עוויגן .

(כח) וויר דאכטן , ווען מאן איינסט צו אונס , אָדר אונזרן נאכקאמן , זאָ שפרעכֿן זאָללטע , זאָ געבן וויר צור אנטוואָרט : זעהט דאָרט , די־אבֿ־בילדונג דעס אלטארס דעס עוויגן , וועלכֿן אונזרע פֿאַרפֿאהרן גמאכט , ניכט צו גאנץ־אונד שלאכט־אַפֿפֿרן , ער איזט בלאַס צייגניס , צווישן אונס אונד אייך . (כט) עס וויאָ פֿערן פֿאַן אונס , פֿאַם עוויגן אבצופֿאללן ! פֿאַן איהם צו ווייזן , אונד אונס אייגן אלטאר , צו גאנץ־אונד שלאכט־אַפֿפֿרן צו בויען , אויסר דעם אלטארע דעס עוויגן אונזרס גאָטס , דער פֿאַר וויינר וואָהנונג שטעהט־ (ל) דאָ גון דער פֿריסטער פנחס , אונד די־פֿירשטן דער געמיינע , די־הייפטר דער נאציאָן נעמליך , וועלכֿע מיט איהם ווארן , די־ווארטעגהערט וועלכֿע די־זעהנע ראובנ'ס , גד'ס , אונד

באור מנשה'ס

נאָ לנו , דבֿה אשר על ידו כהי' בטוח . (כו) כי עד הוא , שלא סלקנו עצמנו מתורת מוצק . (כז) לפניו , במקום אשר יבחר לשכן שמו עס . (כח) ואמרנו , אנחנו אס יאמרו אלינו , וכן יאמרו . בנינו , אס יאמרו להם בניכם . (ל) וראשי אלפי , שהם ראשי אלפי ישראל

ולא לזבח : (כו) כי עד הוא בינינו וביניכם ובין דורותינו אחרינו לעבד את־עבדת יהוה לפניו בעל־זרעו ובזבחינו ובשלימינו ולא־יאמרו בניכם מחר לבנינו אין־לכם חלק ביהוה : (כח) ונאמר והיה כי יאמרו אלינו ואל־דדתינו מחר ואמרנו ראו את־תבנית מזבח יהוה אשר־עשו אבותינו לא לעולה ולא לזבח כיר־עד הוא בינינו וביניכם : (כט) חלילה לנו ממנו למרד ביהוה ולשוב היום מאחרי יהוה לבנות מזבח לעלה למנחה ולזבח מלבד מזבח יהוה אלהינו אשר לפני משכנו : (ל) וישמע פינחס הכהן וגשיאי העדה וראשי אלפי ישראל אשר את־הדברים אשר דברו בני־ראובן

רש"י ובני

דאס שנסקרא לשון יראס כמו דואג אזי את היסודים דלדקיסו : (כח) כי עד הוא . שלא סילקנו עצמנו מתורת מוצק : (כז) ובנינו חלשים

מכלל יופי

שהוא בו כפירושו בשאר המקומות כי אם לאחר זמן ברחוק : (כח) ואמרנו , כאלו אמר , ואמרו בנינו , כי האבות במקום הכנים והבנים במקום האבות , כמו

לפי

כמו

יהושע כב

תרגום אשכנזי גט

מנשה'ס , צו איהנן גואנט האטן , גפיל
עס איהנן . (לא) אונד דער פריסטער
פנחס , זאָהן אלעזר'ס , שפראך צו
דען זעהנן ראובנ'ס , גד'ס , אונד
מנשה'ס : נון מערה זינד זיך זיכר ,
דאס דער עוויגע אונטר אונס בלייבן
ווירד , דא איהר געגן איהן דיזע אונט
טרייע ניכט בעגאנגן ; פֿרהעלט זיכ'ס
זאָ , זאָ האבט איהר ישראל פֿאָן דער
האנד דעס עוויגן גרעטעט . (פֿאָן איינר
געטליכֿן צייטיגונג) . (לב) נון קעהרטע
דער פריסטער פנחס , זאָהן אלעזר'ס ,
מיט דען פֿירשטן , פֿאָן דען זעהנן ראובנ'ס
אונד גד'ס צוריק , פֿאָס לאנדע גלעד ,
איז דאז לאנד כנען , צו דען קינדרן
ישראל , אונד בראכטן איהנן אנטוואַרט .
(לג) דיא זאכע גפיל דען קעדרן ישראל ,
זיא לאַבטן גאָט , אונד עס וואָר ניכט
מעהר דיא רעדע ווירד זיא צו פֿעלדע
צו ציהן , אונד דאז לאַנד צו פֿרהעערן ,
וואַרין דיא זעהנע ראובנ'ס , אונד גד'ס
וואַהנן . (לד) דיא זעהנע ראובנ'ס ,
אונד גד'ס נענטן דיזן אלטאָר (צייגניס) ,
דען ער איזט איין צייגניס (שפראַכֿן
זיא) צווישן אונס , דאָס ער דער עוויגע
גאָט איזט . כג (א) לאַנגע

ובני־גֹד ובני־מְנַשֶׁה וַיִּיטֹב
בְּעֵינֵיהֶם : (לא) וַיֹּאמֶר פִּינְחָס
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן
וְאֶל־בְּנֵי־גֹד וְאֶל־בְּנֵי־מְנַשֶׁה
הַיּוֹם יִדְעֶנּוּ כִּי־בְחַכְנּוּ יְהוָה
אֲשֶׁר לֹא־מַעֲלָתֶם בִּיהוָה הַמַּעַל
הָיָה אִזְּ הַצִּלְתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מִיַּד יְהוָה : (לב) וַיֵּשֶׁב פִּינְחָס בֶּן־
אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהַנְּשִׂאִים מֵאֵת
בְּנֵי־רְאוּבֵן וּמֵאֵת בְּנֵי־גֹד מֵאֶרֶץ
הַגִּלְעָד אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיֵּשִׁיבוּ אוֹתָם דָּבָר :
(לג) וַיִּיטֹב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלֹא אָמְרוּ לְעֹלוֹת עֲלֵיהֶם לְצַבָּא
לְשַׁחַת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי־
רְאוּבֵן וּבְנֵי־גֹד יֹשְׁבִים בָּהּ :
(לד) וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־
גֹד לְמוֹזֵבֶת כִּי־עַד הוּא בִּינְתֵינּוּ כִּי־יְהוָה הָאֱלֹהִים :

גֹד לְמוֹזֵבֶת כִּי־עַד הוּא בִּינְתֵינּוּ כִּי־יְהוָה הָאֱלֹהִים : כג (א) ויהי

באור

רש"י

אלהים ולודיאו קדם ה' בני ישראל :
(לד) ויקראו בני גד ובני ראובן כי עד הוא
למוזבת . כג זה מן המקראות הקדושים ונתיך
להוסיף בו תיבה אחת . ויקראו בני ראובן ובני
גד למוזבת עד : כג (ד) ראו
במקום אשר ישכן שמו . כג (ב) ויקרא

מכלל יו פי

כמו ואתנו חוצייה משם : (לג) ויטב בעיניהם , בא כיו"ד האירון לבה ,
ונפלה היו"ד פ"א הפועל מהמכתב : (לד) ויקראו למוזבת , פי' קראו למוזבת
עד , כי עד הוא , וכן תרגם יונתן וקרו בני גד ובני ראובן סמיד למדכתא ,
ארי סהיד הוא ביננא : כג (ד) והים